

Nr 175.

Av herr **Pehrsson** i Göteborg, om tilläggs pension åt f. d. läroverksadjunkten *Carl Herman Johansson*.

Genom beslut av kungl. statskontoret den 3 juli 1930 tillerkändes adjunkten vid västra realskolan i Göteborg *Carl Herman Johansson* avkortad pension till ett belopp av 3,280 kronor årligen. Statskontoret uttalade i sin skrivelse i ärendet, att statskontoret funnit sig icke kunna såsom tjänstår för pension tillgodoräkna *Johansson* varken den tid, varunder han varit anställd vid kommunalt läroverk, eller den tid, varunder han icke innehaft annan än prästerlig befattning. Statskontoret hade tillgodoräknat *Johansson* endast 27 tjänstår för pension och hade därför, enär *Johanssons* pensionsunderlag utgjorde 4,000 kronor, och då för honom skulle hava erfordrats 33 tjänstår för erhållande av hel pension, fastställt hans pension till ovannämnda belopp, motsvarande $\frac{27}{33}$ av pensionsunderlaget.

Över statskontorets nämnda beslut anförde *Johansson* besvär hos kungl. kammarrätten under yrkande, att honom måtte tillerkännas statspension även för den tid, under vilken han innehaft prästerlig befattning. Kammarrätten fann emellertid vid utslag i målet de 21 oktober 1930 ej skäl göra ändring i statskontorets beslut.

I fråga om *Johanssons* tjänstgöring framgår av kammarrättens utslag, att *Johansson* är född den 31 augusti 1864, att han den 25 november 1921 utnämns att från och med den 1 december 1921 vara adjunkt vid västra realskolan i Göteborg och innehaft nämnda befattning intill utgången av juli månad 1930, således under en tid av 8 år 8 månader, under vilken tid han dock åtnjutit tjänstledighet från och med den 1 till och med den 20 december 1921 för tjänstgöring såsom vikarie å efter honom ledig kyrkoherdebefattning, samt att han under tiden före sagda utnämning har tjänstgjort vid olika allmänna läroverk och skeppsgosseskolan i Karlskrona under en sammanlagd tid av 19 år $1\frac{1}{2}$ månad, ävensom att han dessutom dels varit anställd såsom föreståndare för Borlänge statsunderstödda samskola under läsåret 1903—1904, dels innehaft befattning såsom ordinarie kyrkoherde från och med den 1 maj 1917 t. o. m. den 30 november 1921 eller under 4 år 7 månader. *Johansson* har dessutom, såsom av här bifogade avskrift av utdrag av Lunds domkapitels protokoll den 30 januari 1929 (Bil. 1) framgår, tjänstgjort såsom vakansvikarie å nämnda kyrkoherdebefattning fr. o. m. den 1 december 1921 t. o. m. den 15 januari 1922, vilken tjänstgöring emellertid inföll efter det att *Johansson* tillträtt lön å sin adjunktstjänst vid västra realskolan i Göteborg.

I sitt den 2 oktober 1930 i ovannämnda besvärsmål avgivna utlåtande uttalar

statskontoret, att frågan om tillgodoräknande av prästerlig tjänstgöring såsom tjänstetid för pension i statstjänst varit föremål för delade meningar och alltså kan anses vara något tvivelaktig. Statskontoret framhåller vidare, att enligt de för civila befattningshavares pensionsrätt gällande äldre bestämmelser, vilka ersattes av 1907 års civila pensionslag, prästerlig befattning ansågs kunna likställas med anställning i statens tjänst, samt att man under den första tiden efter den nya lagens tillkomst var benägen att fortsätta denna praxis. Såsom exempel härpå anför statskontoret Kungl. Maj:ts beslut den 18 november 1910 angående pension för professorn J. O. Quensel (regeringsrättens årsbok 1910 ref. 132), i vilket ärende regeringsrätten uttalade, att även den tid, under vilken Quensel hade beklätt kyrkoherdetjänsten i Marstrands pastorat, borde tillgodoräknas honom vid beräkning av tjänstår enligt 17 § i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907. Jag vill här framhålla, att nämnda beslut fattades av en helt enig regeringsrätt, och att till beslutet är fogat följande särskilda uttalande av regeringsrådet Lindstedt: »Enär, såsom jämväl af StatsK. i dess afgifna utlåtande framhållits, med bestämmelserna i 17 § af lagen ang. civila tjänst innehavares rätt till pension d. 11 okt. 1907 icke synes hafva afsetts inskränkning af den dittills för innehafvare af civil tjänst medgifna förmån att vid beräkning af tjänstår för erhållande af pension tillgodoräkna sig tid, under hvilken han före tjänstens tillträädande må hafva innehaft prästerlig befattning, har jag ansett mig böra instämma i Reg.R:s yttrande.» Jag får här också framhålla, att statskontoret ännu så sent som den 9 december 1926, nämligen i fråga om pension för adjunkten vid högre realläroverket i Göteborg Anders Holkers, tillgodoräknat prästerlig tjänstgöring såsom tjänstetid för pension i statstjänst.

I fortsättningen av sitt ovannämnda utlåtande den 2 oktober 1930 uttalar statskontoret emellertid, att numera en annan uppfattning av begreppet »anställning i statens tjänst» gjort sig gällande, i det att det befunnits nödigt att utverka riksdagens medgivande för att vederbörande må få för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna tid, varunder han innehaft prästerlig befattning, och anför såsom exempel härpå Kungl. Maj:ts proposition nr 137 till 1925 års riksdag angående rätt för seminarielektorn H. E. Scholander att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna viss tjänstgöring. Statskontoret drar av sagda proposition den slutsatsen, att anställning i prästerlig befattning icke utan vidare bör räknas såsom statsanställning för beräkning av tjänstår för pension enligt den civila pensionslagen.

Av statskontorets sålunda gjorda uttalande synes, om jag rätt fattat det samma, framgå, att statskontoret principiellt icke har något att erinra emot att anställning i prästerlig befattning finge tillgodoräknas för statspension, men att statskontoret finner, att därtill erfordras riksdagens medgivande. Att så torde vara statskontorets åsikt, synes även framgå därav, att i det i nyssnämnda proposition nr 137 anförda yttrandet av statskontoret hänvisas till att statskontoret i ett den 11 januari 1924 avgivet utlåtande i fråga om rätt för läro-

verksadjunkten J. A. Kjellander att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tid, varunder han innehåft befattning såsom ordinarie kyrkoherde (Kungl. Maj:ts proposition nr 129 till 1924 års riksdag) givit uttryck åt den uppfattningen, att något författningsenligt hinder icke föreligger för att anse tjänstgöring i prästerlig befattning såsom i statens tjänst utfört arbete. I båda de nyssnämnda utlåtandena tillstyrkte statskontoret, att vederbörande måtte för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig tjänstgöring såsom ordinarie kyrkoherde, och i fråga om Scholander uttalade statskontoret därvid, att dennes arbete såsom ordinarie kyrkoherde torde få anses vara till art och omfattning likvärdigt med det, som ålåg honom i hans lektorstjänst.

I här sistberörda två ärenden har även allmänna civilförvaltningens lönenämnd avgivit yttranden och i båda fallen såsom sin mening framhållit, att ifrågavarande prästerliga tjänstgöring »icke kunde anses utförd 'i statens tjänst' uti den mening, som torde hava avsetts med berörda uttryck i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 373)». I fråga om Scholander uttalade nämnden samma omdöme som statskontoret rörande arten och omfattningen av hans arbete såsom ordinarie kyrkoherde, och i båda fallen syntes det nämnden skäligt, att vederbörande medgäves rätt att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna av honom såsom ordinarie kyrkoherde bestridd tjänstgöring.

Så blev även riksdagens beslut i båda fallen (riksdagens skrivelser nr 191 år 1924 och 212 år 1925).

I överensstämmelse med nyssnämnda uttalanden av statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd rörande arten och omfattningen av Scholanders arbete såsom ordinarie kyrkoherde torde man även om adjunkt Johanssons arbete i samma egenskap kunna säga, att detsamma varit av samma — om ej högre — art och omfattning som det arbete, som ålegat honom i egenskap av adjunkt vid allmänt läroverk. I samband härmed må också nämnas, att k. skolöverstyrelsen i sitt utlåtande den 3 juni 1930 till k. statskontoret tillstyrker, att Johansson må äga rätt att räkna sig sin tjänstgöring såsom ordinarie kyrkoherde tillgodo för statspension (Bil. 2).

Med anledning av ovan anförda uttalanden rörande anställning såsom ordinarie kyrkoherde och enär, såsom av ovan anförda utslag av regeringsrätten och regeringsrådet Lindstedts till detsamma fogade uttalande framgår, det icke synes hava varit avsikten att genom 1907 års civila tjänstepensionslag inskränka den dittills för innehavare av civil tjänst medgivna förmån att för statspension tillgodoräkna tid, under vilken han innehåft prästerlig befattning, torde vara skäligt, att adjunkt Johansson finge för statspension tillgodoräkna den tid av 4 år och 7 månader, under vilken han tjänstgjort såsom ordinarie kyrkoherde. Under förutsättning av bifall härtill skulle sökanden komma att för statspension kunna tillgodoräkna sig en tid av 32 år och omkring 4 månader, varvid frånräknats den del av december månad 1921, under vilken Johansson åtnjöt tjänstledighet från sin adjunktstjänst för tjänstgöring såsom vikarie å vakant kyrkoherdebefattning.

Skulle det icke finnas lämpligt att i närvarande läge medgiva beräkning av tjänstår som ordinarie kyrkoherde såsom grund för statspension, torde måhända en lättare framkomlig väg vara att bevilja Johansson en tilläggs-pension motsvarande ifrågavarande tjänstetid.

Emellertid har adjunkt Johansson, såsom ovan nämnts, tjänstgjort även såsom föreståndare för Borlänge samskola, nämligen läsåret 1903—1904. (Bil. 3 och 4.) I sådan egenskap erhöi han genom nådig resolution den 27 november 1903 rätt att under den tid han innehade sagda anställning tillgodonjuta löne-tursberäkning för uppflyttning i högre lönegrad vid allmänna läroverk. Vad nämnda läroanstalt beträffar åtnjöt densamma statsbidrag fr. o. m. vårtermi- nen 1901 t. o. m. vårterminen 1914 och ombildades fr. o. m. höstterminen 1914 till kommunal mellanskola under namn av Stora Tuna kommunala mel- lanskola och är numera ombildad till en statens samrealskola. Johanssons ar- bete vid nämnda läroanstalt måste således anses hava varit av direkt allmän- nyttig beskaffenhet, och den erfarenhet han därunder vunnit torde även hava varit av gagn för hans följande arbete i statens tjänst. Med anledning härav torde det vara billigt, att Johansson, i överensstämmelse med vad riksdagen i tidigare liknande fall, t. ex. 1928 års riksdags beslut i fråga om lektorn E. G. A. Rönnblad (riksdagens skrivelse nr 352 punkt 57), medgivit, bevil- jades tilläggs-pension av statsmedel för $\frac{2}{3}$ av nämnda tid d. v. s. för $\frac{2}{3}$ år.

Vid bifall till mina här framställda båda förslag skulle pension av statsmedel tillerkännas Johansson för en sammanlagd tid av omkring 33 år och han således erhålla hel pension såsom adjunkt vid allmänt läroverk. Den tilläggs-pension, som under sådan förutsättning nu skulle tillerkännas honom, skulle, enär, som ovan nämnts, den honom av statskontoret tillerkända pensionen uppgår till ett belopp av 3,280 kronor, utgöra 720 kronor; och torde, med hänsyn till riks- dagens vid tidigare tillfällen fattade beslut angående tilläggs-pensioner, t. ex. 1928 års riksdags ovannämnda beslut i fråga om lektorn E. G. A. Rönnblad och 1929 års riksdags beslut i fråga om adjunkten E. O. G. Lindqvist, ifråga- varande tilläggs-pension böra utgå fr. o. m. månaden näst efter den, under vilken Johansson avgått från sin adjunktstjänst och å sammanlagda beloppet av Johanssons pension och tilläggs-pension utgå förhöjning enligt bestämmelserna i kungl. kungörelsen den 18 juni 1925 nr 280.

På grund av vad jag här anför, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att riksdagen ville besluta att bevilja f. d. adjunkten vid västra realskolan i Göteborg Carl Herman Johansson en till- läggs-pension av 720 kronor att utgå fr. o. m. månaden näst efter den, under vilken Johansson avgått från sin adjunktst- tjänst, samt medgiva, att å sammanlagda beloppet av Johans- sons pension och tilläggs-pension må utgå förhöjning enligt bestämmelserna i kungl. kungörelsen den 18 juni 1925 nr 280.

Stockholm den 22 januari 1931.

Per Pehrsson.

Bilaga 1.

Avskrift.

Lunds domkapitel.

Utdrag ur Lunds domkapitels protokoll den 30 januari 1929.

§ 11. På därom av läroverksadjunkten Carl Herman Johansson i skrivelse till domkapitlet den 26 januari 1929 gjord begäran ville domkapitlet genom utdrag av detta protokoll meddela, att något avbrott eller tjänstledighet ej förekommit i bemälda Johanssons tjänstgöring dels såsom ordinarie kyrkoherde i Källstorps och Lilla Bedinge församlingars pastorat från och med den 1 maj 1917 till och med den 30 november 1921 dels ock såsom vakansvikarie vid samma tjänst från och med den 1 december 1921 till och med den 15 januari 1922. Ut supra.

In fidem
T. Callmer.

Bilaga 2.

Av avskrifter.

Till kungl. statskontoret.

Med överlämnande av bifogade framställning om pension av adjunkten vid västra realskolan i Göteborg Carl Herman Johansson, som är född den 31 augusti 1864 och alltså den 31 augusti 1929 uppnått föreskriven pensionsålder, men som erhållit nådigt tillstånd att kvarstå vid sin adjunktstjänst tills vidare intill utgången av juli 1930, får kungl. skolöverstyrelsen anförda följande.

Av handlingarna i ärendet framgår bland annat, att sökanden fullgjort prästerlig tjänstgöring inom Lunds stift under tiden från och med den 1 maj 1917 till och med den 15 januari 1922; och torde sökanden, i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts beslut i regeringsrätten den 22 september 1910 angående viss tjänstårsberäkning för pension för professorn vid universitetet i Uppsala J. O. Quensel och kungl. statskontorets beslut i liknande fall, t. ex. den 9 december 1926 angående pension för adjunkten vid högre realläroverket i Göteborg Anders Holkers, äga att räkna sig sagda tjänstgöring tillgodo för statspension. Under sådan förutsättning torde sökanden vid utgången av juli månad 1930 kunna för statspension räkna sig tillgodo ett antal av 32 tjänstår.

Av handlingarna framgår vidare, att sökanden icke innehar någon annan statens tjänst eller för sådan tjänst åtnjuter pension. Överstyrelsen får därjämte meddela, att sökanden övergått på den år 1918 för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken fastställda lönestaten, att han från och med den 1 december 1921 utnämnts å sin nu innehavande adjunktstjänst, samt att han uppbär avlöning i högsta lönegraden för adjunkt vid allmänt läroverk.

Sökanden är alltså skyldig att avgå från sin tjänst den 1 instundande augusti, och torde han då vara berättigad att erhålla pension till ett belopp, som utgör $\frac{32}{33}$ av 4,000 kronor eller 3,878 kronor 79 öre och med iakttagande av föreskriven avrundning av pensionsbeloppet uppåt 3,880 kronor.

På grund av vad sålunda blivit anført får överstyrelsen föreslå, att sökanden måtte förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, varunder hans avgång från tjänsten på grund av meddelat avsked kommer att äga rum, åtnjuta pension med ett belopp av 3,880 kronor årligen.

Stockholm den 3 juni 1930.

För skolöverstyrelsens läroverksavdelning:

Nils Hänninger.

August Johansson.

Bilaga 3.

Tjänstgöringsbetyg.

Filosofie och S. M. Kandidaten Karl Herman Johansson, som sistförflutna läsåret förestått Samskolan i Borlänge och i denna skola meddelat undervisning i kristendom i klasserna 1—5, i modersmålet och historia i klasserna 3—5 samt i geografi i klasserna 2—5 äfvensom ledt de dagliga morgonbönerna och därvid förrättat bibelförklaring, har vid fullgörandet af sitt uppdrag ådagalagt med utmärkt beröm godkänd undervisningsskicklighet, en synnerligen god förmåga att leda läroverket och inom detsamma uppehålla god ordning, berömligt nit och ett mycket godt sätt att behandla sina lärjungar samt fört en hedrande vandel, hvilket honom härmed till bevis meddelas. Falun den 20 juli 1904.

Enar Sahlin

af H.H. Eforus Inspector öfver Borlänge Samskola.

Bilaga 4.

Att Läroverksadjunkten f. d. Kyrkoherden C. H. Johansson läsåret 1903—1904 utan avbrott tjänstgjorde såsom rektor vid Borlänge samskola samt att han därvid ådagalade mycken skicklighet och stort nit, får jag med stöd av omstående och av egna anteckningar härmed vitsorda. Stockholm Tulegatan 29 den 14 mars 1930.

Enar Sahlin

f. d. lektor, f. d. inspektor för Borlänge samskola.